

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Od kodi prošnje občin za nemške šole?

Nedavno smo omenili v tem listu, da je večina deželne odbora kranjskega storila sklep: priporočati občinam več skrb za nemščino po ljudskih šolah. Prej pa še se je list ljubljanskih in kranjskih nemškutarjev vvelj podvizal brž povedati, če se je kje kaka občina pri deželnem odboru oglasila s prošnjo za nemški poduk v šoli, to je, da bi se vsi predmeti učili v tem jeziku. Da si se nam je že zdelo in smo tudi z raznih krajev dobili poročila o tem, kako se take prošnje kujejo in kdo jih kuje, vendar nismo marali še spregovoriti obširneje o tej zadevi, ker smo gradivo hoteli prihraniti za drugo javno mesto. Zdaj pa, ko je po „poslanem“ v našem zadnjem listu dobil v prvi vrsti trobentač nemčurjev, ljubljanski „Tagblatt“, v drugi pa tudi deželni odbor zausnico od neke strani, od ktere bi je nikakor pričakoval ne bil, se nam zdi vendar-le potrebno in prilično, spregovoriti o vrednosti takih „prošinj“ nekoliko s svoje strani.

„Tagblatt“, s katerim se mi iz znanih vzrokov nič več ne pričkam, je bil med občinami, ktere so se baje oglasile za nemščino v ljudskih šolah svojih, imenoval tudi Višnjogoro. Če kaka občina kaj sklene, ne more se to zgoditi brez župana, vsaj brez njegove vednosti ne. Zdaj pa pride gospod župan višnjijski sam v in javnem listu oznaniti, da o oni famozni prošnji ne on in nihče drugi nič ne ve, da je toraj ona „Tagblattova“ novica debela laž! Iz

tega sledi, da, če je deželnemu odboru taka prošnja res došla, ne more imeti nobene veljave, ali pa da je celó falsifikat.

Kdo je ta „Fr. Wouk, župan višnjijski“? Gotovo kak slovenski „ultra“ ali celó panslavist? In če to ni, vsaj „farški hlapec“? Ne, gospóda, sam Dežman bo to odločno zanikal, še bolj pa baron Taufferer. Gospod Wouk ni naše politične stranke mož, ne naše politične vere, to je še o zadnjih volitvah očitno in odločno pokazal. Ali on je možak, ki ne mara hoditi po ovinkih, „ein biederer Krainer“ — bi rekel Dežman; zato mu tudi tisto zakotno početje nemčurskih petelinov ne more biti po volji, on ne mara za zvijače, zato se mu tudi postranska pota gnjusijo. Kot „praktischer Krainer“ — kakor bi mu zopet Dežman rekel — ve ceniti vrednost nemškega jezika, ker ga sam zna, pa tudi vrednost slovenskega, zato bi mu tudi ne prišlo na misel pomagati, da bi se zadnji na škodo prvemu izpodrinil iz ljudskih šol. Iz teh vzrokov je moral pošten in pametni mož strašno strmeti, ko je bral, da je med tistimi kratkovidnimi občinami, ki so šle nemčurski agitaciji na limance s prošnjami za nemške šole, tudi Višnjagora, kteri prva glava je on. Lahko je toraj umevno, da je v svoji opravičeni nevolji sedel za mizo in razglasil ono novico za debelo laž, ker brez njegove vednosti vendar občina kaj takega ne more skleniti, on pa kot pameten mož bitake prošnje gotovo nikdar podpisal ne bil.

Ta odločni protest višnjijskega župana napeljuje k premišljevanju. Če je taka prošnja z Višnjegore došla deželnemu odboru, če toraj

„Tagblattova“ novica ni popolnoma in hudobno izmišljena, kdo je prošnjo skoval, kdo jo podpisal, kdo poslal deželnemu odboru? In preiskovaje to staknemo dva v tem obziru jako sumljiva človeka, barona Tauffererja, Dežmanovega namestnika v deželnem odboru, in pa Pirkarjevega ter Vesteneckovega učitelja Škrbinca. To je dosti, kdor ima oči, lahko vidi, kjer je pot ravna, se popotniku le pokaže, ni treba spremiti ga do konca.

Od deželne šolskega nadzornika Pirkarja do deželne odbornika dr. Schreya je ravno tako daleč, kakor od deželne odbornika dr. Schreya do deželne šolskega nadzornika Pirkarja. Ta zopet nima daleč do društva „krainischer Lehrerverein“, čegar udje so večide Pirkarjevi učitelji. Marsikteri učitelj je pa velika glava v občini, če je župan majhna glava ali celó kak bivši „kaprol“, ki je na svojih 20 besedi nemščine silno ponosen; če je tak pri vsem tem še premožen, ima svoje svetovalce večidel v žepu — in tako pride prošnja občine za nemško šolo do deželne odbora. Po tem vsak, toraj tudi nemškutarski gospodje deželne odbora, lahko presodi, koliko se vjema taka prošnja občine s pravimi željami priprostitih občanov.

Mi imamo skoro z vsakega kraja, kjer so prosili za nemško šolo, še bolj natančna poročila, iz katerih sledi, da je „causa movens“ takim prošnjam skoro povsod učitelj (tu in tam celó učiteljica), ki je ud društva „krainischer Lehrerverein“ ali njegove podružnice na Notranjskem „zweigverein“. Učiteljem ne zamerimo, ker — sami po nemškem kopitu iz-

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XXXI.

S prvega polletja sem pozabil omeniti še neke važne reči — važne zato, ker sem po nji prvokrat spoznal, kaj je protekcija. Nekega dne je namreč prišel Francelj in prinesel profesorju polo, ktero nam je ta prebral. Bilo je naznanilo ustanov ali štipendij za revne učence lepega zadržanja in pridnega učenja in profesor nam je rekel, naj prošnje z dotičnimi spričali izročimo njemu tisti, ki hočemo ktero dobiti. Med spričali je bilo treba tudi onega o stavljenih kozah.

Kdo je bil tega vesel bolj ko jaz! „Eno že imam — sem vriskal — samo ktero bi si izbral? Najvišje, se vé da. Moje šolsko spričalo s Kamnika je tako, da si boljšega misliti ne morem, izkaz ubožnosti pa tak, da bi mi gotov podaril krajcar, kdor bi ga bral. Vrh tega imam kozé stavljen še celó dvakrat, to se mi na roki pozna, če bi kdo ne verjel listu. Je že moja, juhej!“

Druga pisma sem imel, le o stavljenih kozah še ne, zato so šli oče tudi po tega v

Kamnik k zdravniku Becku, kteri nam je enkrat še v domači šoli kar s silo v drugič kozé stavil; takrat so nas vse skup v šolo zaprli, mi smo začeli tuhtiti, ker nismo mislili drugzega ko to, da nas bo tisti gospod s Kamnika kar vse od kraja poklal; ko je pa prvega le malo pičil, smo dobili korajžo in nobeden ni črnil več, ko je prejel tisti kozavi strup. K temu zdravniku so šli oče in dobili od njega list, kterege so mi prinesli v Ljubljano.

Ko sem imel vse skup, kar je bilo treba za štipendijo, spišem prošinj več, češ, če ene ne dobim, bom dobil drugo. Tako čakam dan za dnevom na odlok, nič drugzega premišljeva-joč, ko ktero bom dobil in kaj bom vsega naku-pil za denar; polovico dobé oče, polovico pa jaz, to je bil trden sklep moj. Vsak dan gledam profesorja Melcarja, če ima kaj papirja pod pazduho; dolgo noče biti nič, vendar vsak dan pride, če je le v pratiki.

Nekega dne se primuza profesor Melcar v šolo z velikim snopom podolgasto zloženih pisem in ko smo odmolili, jih začne deliti. „Najprej“ — pravi — „bom dal prošnje tistim, ki so dobili štipendije.“

„Zdaj pa na noge, Jaka“ — mi šepeta

sosed — „zapni si suknjo, tebe bo prvega poklical.“

Jaz se popravim kakor mladeneč, ki gre po gospodično za ples, ali mene ne bere prvega, tudi drugzega ne, sploh — ne bere mene. Meni čedalje hladneje postaja ob srci, in ko me slednjič pokliče, da mi dá šop mojih prošinj nazaj, se mi je sapa tako zaprla, da nisem mogel s klopí, šel je moj sosod in prinesel mi vse, jaz pa sem zavil nič vredni papir in pomašil ga v žep. Profesor Melcar, ki je to zapazil, je rekel:

„Res je hudo to. Jaz sam sem mislil, da bote vsaj eno dobili, sem vas tudi toplo priporočal. Ali niste vi ali vaš oče ali kdo drugi znani z nikomur, ki ima kaj veljave pri tistih gospodih, ki štipendije oddajajo?“

„Čemu? saj so priložena moja spričala“ — hrknem jaz zabuhlo.

„Vi ste še mlad, prijatelj, toraj ne veste nič o tem“ — sklene profesor Melcar in začne poduk, jaz pa vso uro premišljujem, kako more biti to, da so bili štipendije dobili drugi, izmed kterih ni imel nobeden takega šolskega spričala, ni bil nobeden tako reven, kakor jaz; nekolička časa sem mislil, da so imeli morda

obraženi — bi veliko rajši podučevali v nemškem ko v slovenskem jeziku, če prav strah pred Pirkarjem popolnoma na strani pustimo.

Kako čudno in neprijetno je, da mi vse to vemo — kaj ne, gospod Pirkar?

Gospodu Vovku, županu višenjskemu, pa vsa čast, da je tako možato in brez strahu javno potegnil se za svojo občino; svoje delo bi pa dognal popolnoma, če bi ukrenil, da občina višenjska pošlje sijajen protest (ugovor) zoper ono prošnjo deželnemu odboru. Nadjamo se, da vrli mož ne bo ostal na pol pota.

Vojaška postava.

Kedar je govor o potrebah za vojaštvo, stopita si vselej nasproti dva pomislika: domoljubje zahteva vsakih žrtev za državo, ozir na bedo ljudstva pa se temu protivi in zahteva zmanjšanje stoječe vojske. Na kakem stališču stojimo mi? Nikakor na onem vojaškem stališču, da bi smatrali armado za središče, okoli kterega se svet suče. Za tako stališče se zamore navdušiti le častnik; čeravno se vojske ne bomo nikdar znebili, vendar ostane vojska zlo, nesreča ne samo za dotične vojnike, ki po njej ob življenje pridejo, ampak tudi za narodno premoženje, ki gre po vojski v kvar. Evropa ima bolezen militarizma, bolezen prisilnega vojaštva in vojskovanja. To ni noben napredek, to je začetek od konca. Kratko pred svojim propadom so tudi Grki v ljutih vojskah sami sebe pobijali, dokler jih ni podjarmil vseh Filip Macedonski. Včasih je bilo 20.000 mož že velika armada; nabrala se je iz prostovoljcev. Pozneje so Francozi začeli držati stoječe vojske; tu se je zbralo že po 100, po 200 tisuč mož v kup. Prusi pa so Francoze še presegli, oni so naredili vsacega za vojaka, kdor je zmožen puško nositi, in na ta način so spravili en milijon nemških vojakov v kup, zdaj jih štejejo že dva milijona. Francozi so bili tepeni, ker so enemu milijonu nemških vojakov komaj 300 tisoč stoječe vojske nasproti postavili. Po tej vojski so Francozi in po vojski 1866 so Avstrijci vpeljali prusko sistemo, da so oborožili ves narod in naredili „ein volk in waffen“. Zdaj imajo tudi Francozi čez dva milijona vojakov, Italijani ne dosti menj.

Razumljivo je, da tako oboroževanje stane

strašno veliko denarja. Ne bi bilo potrebno, ko bi se vladarji držali krščanskih načel in ogibali se vojske, kedar je ni treba. Pa ta nazor so Prusi že davno popustili, oni so iznašli izrek „macht geht vor recht“, ter s svojo velikansko armado grozijo svetu. Vsled tega so primorane tudi druge države, ostati v vedno „oboroženem miru“, vsak hip morajo pripravljene biti na kak napad.

Posebno Avstrija je v težkem položaji; z miroljubno, konservativno Rusijo bi se še mogla pobotati; pa v vednem strahu je pred velikima armadama laško in nemško. Avstrija ima zdaj le 800.000 mož navadne vojske in le s težko silo spravi jo na en milijon vojakov. S tako malo armado se v številu še z Italijo ne more meriti, toliko manj z Nemčijo.

Nerazumljivo je tedaj, kako hoče kedo dober Avstrijan biti, pa mu je še 800 000 vojske preveč, in hoče to število zmanjšati, kakor zahtevajo ustavoverci, ki upijejo, da so edino prava državna stranka!

Vojaški stroški nas vse bolé, revno ljudstvo avstrijsko težko nosi to breme, težko plačuje naša polovica čez 100 milijonov vsako leto za vojaške potrebe. Pa kaj hočemo? Ko bi mogli na diplomatični poti (in zato bi bilo treba dobrega diplomata, kakoršnih mi menda nimamo) prisiliti druge vlade, da bi vojske domu spustile, da bi prisegle mir, potem bi pač vsak od naših poslancev rad glasoval za znižanje stoječe vojske; ako nam pa to ni mogoče, — in ustavoverci nam tega darila tudi ne vedó kako in od kodi prinesiti, — tako dolgo nas sili avstrijsko domoljubje, da smo za močno armado. Ne moremo si pomagati, dolžnost nam tako vелеva in nič drugače. Ustavoverna stranka se skuša prikupiti ljudstvu s tem, da napada vojaški budget in vojaško postavo. Pa nam se zdí, da je tudi med nemškim prebivalstvom še toliko domoljubja in lojalnosti, da upitje ustavovercev ne bo našlo preveč prijateljev.

Etična dolžnost nam pravi, da moramo prej donášati vse žrtve, nego bi dopustili, da pademo v roke tujim narodom kot zaničevani robovi. Naj bo Nemec, Lah ali kdor si bodi, če nas prav premaga, vsak nas bo bolje spoštoval, ako se hrabro branimo; tisti pa, ki nas hočejo neoborožene izročiti v pest dušmaninu, zaslužili si bodo s tem malo slave;

kajti kaj bi nam koristilo, ako plačamo nekaj manj davka, če pa vsled znižane vojske tako oslabimo, da naša beseda nič več ne velja v Evropi, ako bi celó po kaki nesrečni vojski prišli Prusom ali Lahom v roke, ki bodo potem to desetkrat od nas vzeli, kar smo mislili pri vojaštvu prihraniti. Iz našega slovenskega stališča bi bilo jako žalostno, ko bi Lah nam pogoltnil Trst, Istro in Goriško, in že iz tega vzroka si moramo želeti, da bi bila avstrijska armada vedno toliko močna, da bi Laha pri meji ustavila. Pa tudi Prusom nič ne zaupamo, kolikor se nam tudi zdaj laskajo, in vedno nam roji po glavi izrek: „deutsch bis zur Adria!“

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 14. novembra.

Grof **Hohenwart** in grof **Klam-Martinic** sta dobila od cesarja red železne krone prve vrste. Vsakako dobro znamenje!

Naš cesar je ruskega **careviča** in njegove spremljevalce, danskega kralja in vojvodo Kumberlandskega, jako prijazno sprejel.

V odseku za **živinsko kugo** je slovenski poslanec grof Margheri z živimi barvami naslikal bedo v kranjski deželi, ki je nastala vsled slabe letine in živinske kuge, ktera preti vničiti nam zarod goveje živine.

V odseku za **vojaško postavu** je poslanec Schöffel predlagal, naj bi se armada zmanjšala in se opiral na izrek generala Johna, da mu je ljubše 600.000 dobro preskrbljenih, nego 800.000 slabo preskrbljenih vojakov. Brambovski minister Horst pa je zagovarjal vladni načrt in predlagal, naj se vojaška postava podaljša za 10 let. Poljaki so izrekli, da bodo glasovali za vladni načrt in predlagal, naj se vojaška postava podaljša za 10 let. Poljaki so izrekli, da bodo glasovali za vladni načrt, ker nečejo oslabeti državne sile na zunaj. Rechbauer se je nekoliko vdal, ter izrekel se nazadnje za to, da naj se vojaška postava za eno leto podaljša. Kakor je videti, so ustavoverci v tem vprašanji nesložni, in bodo mnogi iz njih bržkone glasovali z vladno, ker jim ta obeta za to ministerske stole.

kozé po trikrat stavijene, drugače ni mogoče, ker bi bila očitna krivica, gotovo proti volji tistih blagih mož, ki so štipendije ustanovili za vredne, to je revne in pridne dijake. Dobili so jih večidel sinovi uradnikov in meščanov, ki jih po moji sodbi nikakor vredni niso bili. Tako sem prvokrat skusil, kaj je protekcija. —

Pridemo k drugemu polletju. Šolnine, katero so prvo polletje oče tako težko plačali, sem bil v drugem polletju oproščén; prišle so tudi štipendije na vrsto, jaz sem zopet prosil za njih več pa ravno s tistim neugodnim uspehom, oče so pa rekli: „Prej sem se temu čudil, zdaj pa ne, ko imaš slabše spricalo. Le nemški se uči, pa bo bolje.“

Tako sem moral iti naprej, kakor sem mogel. Če me je pozimi zeblo, sem pa poleti bil zmiraj lačen zavoljo dolžega dne. Vendar je bilo življenje prijetnejše, ker nas je bilo več enakih misli in zunaj šole ni manjkalo zabave. Za vodo smo se igrali „frnikolo“, se „šolali“ itd. Pri tem mi se je enkrat primerilo, da, ko sem bil ves zamišljen v svojo „šolo“, se od zadej položil roka mi na ramo, jaz pa namerim z roko, da bi nepoklicanemu motilcu eno za-

ložil, se obrnem nazaj in pogledam v obraz — gospoda kateheta. Na to jaz v tek, drugi pa v smeh. Se vé, da sem brž vzel v roke katekizem in res sem bil drugi dan prašan in če bi ne bil znal, bi me bila „šola“ dosti stala.

Ob četrtkih, če je bilo lepo vreme, smo popoldne hodili žogo bit za sv. Krištofa ali pa na Grad. Vsega tega sem se bil še le v Ljubljani navadil. Večkrat smo imeli pri tem boje, na Gradu z „gassenlumpi“, kterih je bilo takrat sila veliko, drugod pa s „štalfuhsi“ (realc), ki so nas „šulfuhse“ (gimnazijalce) povsod preganjali, mi pa nje; sploh smo bili med sabo kakor pes in mačka; le če so nas prijeli „gassenlumpi“, smo se združili proti njim, ker ti so bili smrtni sovražniki obojim; zato je pri takih vojskah, ki so se vršile večidel na Gradu ali za njm, včasih celó kri tekla, marsikteri je prišel domu z bulo ali pa če smo bili tepeni, celó brez pokrivala. Se vé, da smo bili junaki le kmetiški, gospóski so znali k večjemu dobro teči. Da jaz med junaki nisem bil zadnji, se že razume po tem, ker sem prve študije v pretepanji bil delal že doma med pastirji in sem se znal metati prej, ko sem poznal cifre na uri.

Druga zabava je bil lov rakov. Tudi zato umetnost sem bil vednosti že z dóma prinesel; v Kamniku sem v Nevljici le toliko nadaljeval jo, da nisem prišel z vaje. Ta lov ni tako prozaj čen, kakor si ga n. pr. ljubljanski Krakovčani mislijo, ker to obrtnijo opravljajo le na debelo, a jaz sem zavoljo manjkanja dotičnega orodja in dovoljenja mogel to početi le z roko; pri tem pa sem moral gledati z enim očesom nazaj, z drugim naprej, če ne pride kak ribič od kod. Z roko se išče lukenj, pa na predaleč na dnu, ker tam so le majhni raki, marveč dobro pod vrhom, posebno pa pod koreninami; tam so večí. A boječ ne smeš biti, če otiplješ velikega raka, skusi, da ga primeš, predno prime on tebe, in če se to zgodi, primi ga za tipalnice in škarnice ob enem; tako ga boš izvlekel z luknje, da se nikjer ne bo zataknil. Če ga pa primeš samo za škarnice, se večidel odtrgajo, rak se pomakne nazaj in če ga potem prav dobiš, ni veliko vreden. Pri vsaki reči je treba najprej vednosti, potem vaje. Včasih se tudi primeri, da boš v kaki luknji, v kateri sega voda le do polovice ali se z vode vzdigne kviško, prijel kaj polzkega; a to ni riba, to je kača belo-

Slovenski poslanec dr. Poklukar je odložil posel zapisnikarja.

Čehi so nezadovoljni z dozdajnim dvomnim stanjem, ker vlada zahteva vedno le podporo avtonomistov za svoje predloge, v zadevah ravnopravnosti pa nič ne stori. Češki listi pišejo v tem smislu, da če vlada ne bo kmalo pokazala svoje barve, je tudi češki poslanci ne bodo podpirali brezpogojno. Ravno pri glasovanju in pred glasovanjem za vojaško postavo hočejo Čehi zvedeti, pri čem da so, in ker je vladi mnogo ležeče na tej postavi, bil bi pravi čas, da slovanski poslanci svoje glasovanje odvisno storé od trdnih obljub vlade, da hoče res stare krivice, ki tarejo Slovane, odpraviti. Sicer so pa češki poslanci že izdelali spomenico, v katero so zapisali vse svoje terjatve, upamo, da bodo tudi slovanski poslanci na noge stopili, ter da bodo vladi energično razkazali sedajno žalostno stanje Slovencev gledé ravnopravnosti. Bolje preveč zahtevati, kakor premalo, ker se tako potem dosti odbije, in komaj polovica dovoli. Da bi se mi zadovoljili z edino nemško nižjo gimnazijo v Kranji in morda še s kakimi paralelkami na gimnaziji v Ljubljani, za Korošce, Štajerce in Goričane pa da bi naj vse pri starem ostalo, to bi bilo skromnosti že preveč, in če nekteri v viših razredih hočejo pridržati nemščino kot učni jezik, moramo reči, da nas taka skromnost ali kaj je, prav malo veseli. Če je nemščina skoz celo gimnazijo obligatni predmet, se je bodo učenci gotovo dobro naučili; z dvema učnima jezikoma se mučijo le učenci brez potrebe, ker jim je treba znati dvojno terminologijo; če dobimo slovenske višje šole, in te terjatve ne bomo opustili nekterim trmastim Slovincem na ljubo, potem tudi našim učencem ne bo treba, da bi znali nemščino bolje, nego Nemci sami, bolje nego materni jezik.

Vnanje države.

Ruska ekspedicija zoper Turkmene za letos ni imela popolnega uspeha, rusko vojsko so zavirale prevelike natorne zapreke, daljava, puščave, gore, močvirja itd. Pričela se bo spomladi vnovič.

Vso pozornost obrača na-se prihod ruskega **carevica** Aleksandra na Dunaj. Dunajski listi se obuašajo nasproti njemu malo

uška; ne vstraši se je, nič ti ne bo storila, marveč vesela bo, če jo daleč od sebe vržeš in jej daš priliko, da se skrije.

Naš lov je bil v Izči in Malem grabnu. Nalovili nismo veliko, a to, kar je bilo, je bilo dobro, posebno meni, ker so mi bili raki dobra večerja, če prav so bili v golem kropu kuhani in neslani, da so bili le gorki. Memo tistih hiš, kjer preže „ibljartarji“, sem jih jaz nosil po žepih in pod klobukom, čeravno je bila v teh ozkih prostorih med njimi včasih huda revolucija; a imeli smo vsi slabo vest, ker smo mislili, da nam jih sme vsak človek vzeti, posebno pa, če ima kako kapo s „šildom“ na glavi.

Zakaj sem popis lova rakov tako raztegnil? Ker me spominja na mično dogodbico v šoli, ktera naj tudi sledi.

Naš profesor naravoslovja nam naznani v torek, da bomo v petek prišli do raka; da ga bomo pa lažje natanko in po vseh njegovih delih spoznali, naj kdo izmed nas prinese živega — enega ali dva — v šolo. Vsak se je hotel prikupiti gospodu profesorju, mi „lovci“ smo šli v četrtek na lov, gospodski pa v petek zjutraj pred šolo za vodo, kjer Krakovčanke prodajajo rake, — in ko profesor pride v šolo, smo mu nanosili toliko rakov za „vivi-sekcijo“, da

gostoljubno, ker pišejo o njem, kakor o največjem sovražniku države, ter mu nemško-avstrijsko prijateljstvo pred nos molé, češ, nikar ne išči pri nas ljubezni, smo jo dali že Bizmarku. V tej pisavi leži tudi strah, da ne bi carevič pri ces. dvoru podrl, kar je Bismark bojda sezidal, „bojda“ pravimo, ker ni še ravno tako gotova tista nemško-avstrijska zveza, kakor ti listi pišejo, morda je stvar ravno narobe. Sicer pa bomo že videli to v svoj čas. Nam se zdi, da smo lahko prijatelji z Rusi in z Nemci; če nas drugi pri miru pusté, jih bomo tudi mi, ali bi jih vsaj morali. Nemško-judovski časnikarji pa so že navajeni, vse, kar je slovansko in rusko, obrekovati in preganjati, zato tudi zdaj ne izpušče te priložnosti, ter careviču o njegovem prihodu strežejo z grobstmi. Rusi gotovo v enem mesecu ne spišejo toliko slabega o naši državi, kakor naši nemško-madžarski časniki v enem dnevu slabega o Rusiji spišejo, in namesto slikati Rusijo kot silnostno in agresivno državo, morali bi se nasprotno čuditi nad veliko njeno potrpežljivostjo, da vse to psovanje mirno prenaša.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 14. novembra

Hohenwart in Klam-Martinic sta dobila red železne krone prve vrste. Lep odgovor na adresno obravnavo. Predsed. zbornice, gr. Coroini, je pooblaščen, za zbornico častitasti cesarski rodbini k poroki nadvojvodinje Kristine. Taaffe in Korb-Weidenheim sta odgovorila na več interpelacij, prvi je predložil tudi postavo za dovolitev brezobrestnih posojil od slabe letine zadetih deželam. Pri volitvah je zmagala zopet desnica.

Izvirni dopisi.

Iz Št. Vida 14. nov. (Popravek.) V zadnji št. 126 „Slovenca“ od 13. novembra je nekdo pisal iz Št. Vida o tukajšnjih dogodkih, ko se je prikazala živinska kuga. Pa tisti dopis potrebuje nekoliko popravka.

Župan ni Svedercu nikoli rekel, da naj meso skrije, on bi bil Svederca še naznanil, ko bi bil to zvedel. Če tedaj dopisnik pravi, da bo župan kaznovan, kaže to, da ni bil dobro podučen, ker župan se je popolnem po postavi ravnal, in tedaj ne more biti ka-

je moral poslati enega k šolskemu slugi z naročilom, naj pride njegova dekla s škafom. Prišla je, mi smo zmetali rake v škaf, potem je izbral gospod profesor dva, najmanjša, in druge mu je nesla dekla na dom, rak je rak, velik ali majhen, in gosp. profesor nam je na dveh najmanjših ravno toliko razkazal, kakor bi bil mogel razkazati na polnem škafu.

Druga postranska obrtnija moja je bila lov metuljev. Te sem zalezoval razvite, v bubah in v gosencah, celo v jajcih, in to zgodaj zjutraj, podnevi, zvečer in ponoči. Tako sem spravil skup lepo zbirko, še v muzeji jih ni bilo toliko, kakor sem jih imel jaz. Kar se jih pri nas dobi, sem imel vse, še celó očeta sem bil pripravil do tega, da so mi velike gosence nalovili in mi jih nosili v Ljubljano. Metulje sem pa znal tudi tako lepo pripravljati, da sem imel celó kupčijo z njimi; prodajal sem jih posebno gospodskim sošolcem, ker ti niso bili res prav za nič in bi drugače ne bili vedeli, kaj je metulj, kaj je natopir. S tem sem si z boljšal življenje tako, da sem vedel, kaj je „študentenfuter“, ki se je po štacunah dobival, in Štrajnarca pred šolami je dobila marsikak krajcar od mene za regije, pa Dežman ni nič vedel za to.

znovan. Vsa reč se je vršila brez županove vednosti, ker on je že tak mož, da ve, kaj je postava.

Iz Soče 12. nov. Žareči dim in svitli plamen sta razaviljevala dne 31. oktobra bovške gore, ki so bile v isti noči veliki razsvetljavi podobne. Tudi iz Soče se je vidil ta žalostni ponočni prizor na Koritnici, pol ure od Bovca oddaljeni vasi, ležeči pri iztoku reke Koritnice, od ktere tudi vas ime ima, v derečo Sočo pod koritniškim poljem. Na dan svetega Volbenka se je vnel ogenj v tej vasi v Krajucevi hiši h. št. 13., ob dveh popoldnoči, ko je ljudstvo najbolj trdno spalo in se s tako hitrostjo razširil, da je bilo v nekih trenutkih 33 hiš, toraj skoraj vse razun 6., v plamenu. Temu se ni čuditi, ker hiše so vse na kupu, z mecesnovimi diljami pokrite in s senom obložene. Vbogi prebivalci si niso mogli rešiti ne oprave ne živeža, še manje pa piče za živino, ker mrve so letos v obilnosti pridelali. Samo živino, razun 2 prešičev in 1 teleta so srečno rešili. Bližnji prebivalci iz Bovca so revežem prihiteli na pomoč, a pomanjkanje vode in ognja silna moč sta jim branila gasiti z gasilnicami, ki so jih s sabo pripeljali, že vse v plamenu goreče hiše. Nesreča iza borno ljudstvo je velika, vdarec zeló občutljiv, posebno sedaj na pragu pred zimo.

Brez stanovanja, brez obleke potrebne in brez živeža gledajo reveži obupno v prihodnost. Škoda je cenjena na 55.500 glđ. Omičovanja vredno ljudstvo potrebuje v resnici hitre pomoči, da bi sebe in družino prerediti zamoglo. Z veseljem sem slišal, da jim je deželni odbor obljubil podpore 1000 gold. Tudi domači in tuji rodoljubi so jim podelili nekteri po 50 gold. drugi po 30, po 20 in 10 glđ. itd., hitro ko so zvedeli o tej nesreči. Hvala jim!

Čitatelji „Slovenca“, tudi pri Vas trkam danes za podporo v imenu vbogih pogorelcev in nadjam se, da bodem pri marsikterem vslišan in prepričan sem, da „slavno vredništvo „Slovenca“, bode rado sprejemalo morebitne darove.*) Vsak dar, naj bo še tako majhen, bo s hval žnim srcem sprejet. Slovenski pregovor pravi: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača“. Pokažimo ljubezen do revežev dejansko. Schiller v Wallensteinu pravi: „Bližnjemu pomagati dolžnost je sveta. Ti mu danes pomagaš, jutri on ti bo“.

V Soči 12. nov. 1879.

And. Leban, kurat.

S Kostanjevce 11. nov. Hvala Bogu, vendar je nesreča, ki nas je zadela, ustavljena: goveja kuga nam je dovolj sitnosti povzročila. Bilo je pobitih okuženih in boleznih sumljivih živinčet blizo 30. Dolgo smo bili Kostanjevičani tesno zaprti. Pretečeni teden so nam dali zopet duška, le kokoši, psički in mačke se še ne smejo veseliti prostosti, ker se je v bližnji vasi „na Slinovci“ neusmiljena morilka z veliko besnostjo vnovič pokazala: pobili so ondi že 16 glav.

Resnica je, le modri ostroži sl. gosposke se imamo zahvaliti, da je pri nas tej boleznikonec. Da taka ostrost vsacemu človeku ni ljuba, da jo posebno priprosti ljudje le preradi obsojujejo, se ume samo ob sebi. Vendar pa moram, žali Bog, reči, da je o tej reči neki dopisnik s Kostanjevice v „Novicah“ in „Sl. Narodu“ prečrno poročal, nedolžno natolceval, posebno pa tukajšnja spoštovanja vredna mesarja obrekoval.

*) Mi bomo vsak dar, ki nam dojde, brž polalali na dotično mesto. Vredn.

Prvič pravi, da sta mesarja Bučar in Marok kugo zanesla, ker hrvatske buše kupujeta. Zato kliče, naj se napravi za-nju nekov obsedni stan. Moj Bog, če bi tudi res bilo, da kupujeta največ na Hrvatskem, kar pa ni, zasluži li zato kako kazen? Kje je bilo to jima prepovedano? Ali je bila morda meja zaprta? Zakaj toraj pišete s tako animoznostjo? Morda zato, ker ste od enega mesarjev veliko dobrot prejeli, drugi pa vam v neki navadni stiski ni hotel pomagati? — Ali še več, glejte, da se vam popolnoma dokazati, da je napačna vaša trditev v št. 241 „Sl. Nar.“, da sta mesarja s Hrvaškega kugo zanesla.

Prva krava je poginila mesarju Bučarju to je res. A ta je že dolgo poprej pri njem v hlevu bolehal. Pri Bučarji, pravite, je bila kuga tako rekoč zaprta, ali mesar Marok je je odprl drugo pot — se ve da zopet s Hrvaškega. Pišete, njegova krava je bila v Globočicah, tam se je pojavila kuga; pripeljal jo je v Kostanjevico in zopet se je prikazala kuga! Resnično. Toda, gospod dopisnik, kje pa je bila ta „neka krava“ doma? kje kupljena? Zakaj tega ne poveste? Gospod Marok mi je sporočil sam tole: „Tista neka krava je bila doma v Banu šentjernejske fare in tudi tam izrejena od vdove Grubarjeve. Kupil jo je Marok na somnjo v Škocijanu. Pa vdova Grubarjeva jo je za dva dneva vzela nazaj na dom, ter imela v hlevu pri štirih glavah druge živine, ki so pa še danes vse zdrave. Ker je pa za mesarijo precej ne potrebuje, jo dá Marok za nekaj dni še nekemu drugemu kmetu, kjer se je pozneje kuga prikazala; ali predno jo zakolje, jo dá še v ogled živinskemu ogledniku, potlej še le jo pelje v mesnico.

Tu naj pa sedaj kdo pové, kdo je kugo prinesel? Kdo more trditi, da sta je kriva mesarja? Ali ni ta pošast k nam prišla po drugem potu? Mar ne veste, koliko krajev je bilo ob enem okuženih po Štajarskem in Kranjskem? Kako da bi ravno v Kostanjevici bila tej nesreči uboga mesarja kriva? Vsaj vam je vendar znano, koliko ljudi in voz se je vračalo iz Bosne skozi Kostanjevico; ali mar ni verjetneje, da so ti prinesli kugo?

Najhujše in najgrše od vas, g. dopisnik, pa je to, da trdite, češ, da mesarja za drag denar mrhovino prodajata in da ponoči koljeta, se ve da zato, da ljudje mrhovine ne vidijo. To je hudobnost. Mar ne veste, da okrajni zdravnik gospod Sever vsako živino ogleda, predno se zakolje? Da si je gospod star, bode menda vendar vsaj toliko vedel, da bode poznal crkovino! In ponoči koljeta! G. dopisnik, ste li tudi tako kratkega spomina, da ne veste, kako slabo se je godilo onim, ki so pred kratkem gospoda Maroka ravno tega sumničili kakor v dopisu vi? Ali ne veste, da niso mogli ničesa dokazati, in da bi jim bila šla jako trda, ko bi jih bil hotel Marok zaradi obrekovanja tožiti?

Gospod dopisnik, ohladite si vendar malo tisto žilico, ki vam ne da miru, da bi druge pri miru pustili, vas pa dalje in dalje poganja! Saj umete! Nevoščljivost pri družih je grda, ostudna. Nič lepši pa niso tisti, ki nevoščljivcem v obrekovanju pomagajo.

Razne reči.

— Kamniška čitalnica napravi v nedeljo 16. t. m. veselico s sledečim programom: 1. A. Nedvéd. „Moj dom.“ zbor. 2. Hajdrih „Pri oknu sva molče slonela“ — četvero-spev. 3. Hajdrih „Jadransko morje“, zbor. 4. „Trnje in lavor“, — drama v 2 dejanjih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Filip Haderlap.

5. Ples. Vstopnina za ude 10 kr. za neude 30 kr. Začetek ob 1/8 uri zvečer. K tej veselici prav uljudno vabi. Odbor.

— V knjigoprodajalnici „Novega Vremena“ v Petrogradu začetkom bodočega leta začne izhajati znanstveni mesečnik „Istoričeskij Vestnik“, prinašal bo zgodovinske, literaturne in lepoznavske spise, potopisne črtice, životopise slavnih mož itd. Vsak mesečni zvezek bo obsegal 15 tiskanih pol. List bo veljal na leto 10 rubljev, pol leta 6 rubljev in bo prinašal tudi podobe.

— V Petrogradu je izšel na svetlo zgodovinski roman „Ljubav in korona“ od Karnovita. Snov je vzeta iz dobe carice Ane Leopoldovne najzanimivejše v ruski zgodovini. Dr. Spegierio je pa izdal „Materjali dlja medicinskoj statistike i geografiji Rosiji.“ Ta knjiga je jako zanimiva in važna v medicinskem in statističnem obziru.

Poslano.

V zadnjem listu „Slovenca“ je bilo v dopisu s št. Vida nad Ljubljano brati, kako ostro je ravnala komisija s tistim gospodarjem, ki je zavoljo kuge sumljivo in pobito živino izkopal. To je vsakako prav, vsak bo temu pritril.

Kako pa se vjema s tem to-le. Kakor znano, se je tudi na Javorji pokazala živinska kuga in več živinčet je bilo pobitih. *Tukaj pa se je vpričo in z dovoljenjem komisije meso nekterih teh prodalo ljubljanskim mesarjem, ki so ga potem tudi odpeljali, čeravno je vas v strogi zaprtiji.*

Dobro bi bilo, če bi kdo, morda slavna deželna vlada ali vsaj okrajno glavarstvo ljubljansko hotelo to reč nam pojasniti.

Občan v imenu več družih.

2. Spisek

milih darov do mene za naše pogorelce poslanih:

V. č. gosp. Janez Molj, kaplan v Rovtuh 3 gld., v. č. gosp. Matija Lavrč, župnik v Novi Oselici 4 gld., Dobropoljska fara 2 gld., v. č. gosp. A. Kočevar iz št. Jošta 10. gld., v. č. gosp. Jan. Arko iz Podlipe 5 gld., Rakitna po v. č. gosp. župniku 2 gld., v. č. gospod Jernej Jarec, župn. v Dolu 4 gld., v. č. gosp. Jan. Oblak, župn. pri sv. Heleni 5 gld., v. č. gosp. K. Tedeschi 10 gld., Šen-Ivanci po v. č. gosp. Ivanu Čadežu 5 gld.

Vsem blagim dobrotnikom izrekam v imenu poškodovanih najtoplejšo zahvalo.

Vrhnika dne 6. novembra 1879.

M. Šlibar, dekan.

Malin

s 4 pari kamnov, stopami za prosó, pri sv. Jakobu blizu Kamnika, z vso opravo in zemljiščem se prodá iz proste roke tako, da plača kupec 2000 gld. precej, potem pa na obroke vsako leto nekaj. Ponudbe sprejema

F. Müller's Annoncenbureau
(2) v Ljubljani.

50 hektolitrov letošnjega cerkvenega vina

se bo v torek, 18. novembra t. l. v Lembachu pri Mariboru ob 10. uri pred poldnem s posodo vred po dražbi prodajalo.

Cerkveno predstojništvo.

Dr. Tanzer,

univerzalni docent v Graecu izdeluje ustno vodo antisepticon flašica 1 gld., zobni prah, škatljica 80 kr., zobne pastete, škatljica 80 kr., in en zavitek 30 kr.

Dobé se ta zobna zdravila v Ljubljani v lekarni J. Svobode na Preširnovem trgu.

Telegrafične denarne cene 14. novembra.

Papirna renta 68.30 — Sreberna renta 70.85 — Zlata renta 80.35 — 1860letno državno posojilo 127.25 — Bankine akcije 837 — Kreditne akcije 267.26 — London 116.35 — — Ces. kr. cekini 5.55. — 20-frankov 9.35.

Spričevalo o pravem Wilhelmovem kričistilnem čaju zoper protin.

Gospod Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen.

Radovesice na Českem, p. Biliin
15. sušca 1876.

Večkrat sem rabil Vaš Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin, in sicer zoper bolezn: nagnjene jetra in vranice, preraščanje srca in želodca s toliščo, bolečine v hrbtu in križu, slab tek, pritiskanje krvi v glavo in mežgane itd., in vselej mi je pomagalo, tako da sem si prihranil stroške za kopel, kamor bi bil moral iti, pa moji dohodki niso dopuščali, pa tudi časa ne bi bil imel.

Verjemite mi, da si štejem v dolžnost, Vaš Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko vsakemu priporočati, ki ima kako tako bolezen, da vam s tem skazem svojo hvaležnost za vašo iznajdbo, ki je res dobrota za človeštvo.

S spoštovanjem

P. Vincencij John, župnik.

Gospodu Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen.

Horovice poleg Schildberga na Moravskem 22. sušca 1876.

Moji bolni prijatelji in znanci so me naprosili, da naj vam pišem. pošlami mi 12 zavitev Vašega slavnoznanege Wilhelmovega kričistilnega čaja zoper protin s poštnim povzetjem. Ker sem sam poskusil, da je ta čaj dober, ga vsakemu priporočam.

Worbs Janez, ubožni oče.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchen. (Dol. Avstrija).

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl. in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči, in zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred kterimi vsacega svarim. (1)

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

Peter Lassnik, trgovec v Ljubljani, Ant. Leban, lekar v Postojni, Karl Šarnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom. Rizcotti, lekar v Novem mestu.

Zoper protin in putiko je dobro zdravilo zelišna voda, ki se imenuje basorin,

ki je potrjena od cesarja, in jo izdeluje

Franc Wilhelm,
lekar v Neunkirchen.

To zdravilo so zdravniki pregledali in potem je dobilo od cesarja Franca Jožefa I. posebne pravice. S to vodo se mora človek od zunaj trdo pomazati (poribati), ter ima moč, da trganje ustavi, kri pomiri, bolečine utiši, ter je dobro zdravilo zoper slabe živce, zoper slabost in bolečine v udih, zoper protin, trganje, putiko, glavobol, omotico, bučenje v ušesih, bolečine v križu, zoper slabe in utrujene noge, (posebno dobro za gojzdarje, vojake); tudi če človeka v straneh bode, če ga trga v nogah, in enakih bolečinah je ta voda dobra za mazanje.

Flašica z zdravniškim navodom in z zavikom vred velja 1 gl. 20 kr.

Na prodaj jo ima

Peter Lassnik v Ljubljani. (1)

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.